

Kotitaloustyön verovähennyksen leikkaus
saa jyrkkää arvostelua yrittäjiltä

LIIKAA KUTISTETTU

Yrittäjät pitävät kaavailtua
kotitalousvähennyksen
leikkausta liian rajuna.
Se heikentää alan työllisyyttä
ja iskee pahimmin kotiapua
tarvitseviin ikäihmisiin.

RIITTA RIMMI ■ KUVAT PIRJO MAILAMMI

Vantaalainen **Henny Heikkinen**, 74, odottaa torstaiamua aina malttamattomana. Niin malttamattomana, että hän käy jo aikaisin aamulla useaan kertaan makuuhuoneensa ikkunasta tarkkailemassa, joko sieltä tullaan.

Heikkinen odottaa torstaisin Kotiapu Kodinhelmen **Senja Nevalaista**. Hän on Heikkiselle korvaamaton apu kodin arkisissa töissä, kauppa- ja apteekkireissuilla ja käynneillä miehen haudalla.

Nevalainen tuo henkireikää myös yksinäisyyteen. "Tärkeintä on, että joku käy", Heikkinen sanoo.

Henny Heikkisen aviomies kuoli äkillisesti reilut neljä vuotta sitten. Sen jälkeen elämä suistui hetkeksi tyystin raiteiltaan. "Menin heikkoon kuntoon, kun masennuin. Aina olimme kaiken tehneet mieheni kanssa yhdessä ja yhtäkkiä hän olikin poissa."

Sitten Heikkinen löysi lehti-ilmoituksen perusteella kodin arkeen apua tarjoavan Senja Nevalaisen, joka on säännöllisesti käynyt Heikkisen luona nyt jo useamman vuoden. "Odotan jo edellisenä päivänä, että huomenna Senja tulee."

Kotitöiden ja kauppareissujen lisäksi Senja Nevalainen laittaa usein Henny Heikkisen kanssa yhdessä ruokaa ja aterioi hänen kanssaan. Torstaiksi hän varaa kalenteristaan Heikkiselle aikaa aina viitisen tuntia. ▶

Aina torstaisin vantaalainen Henny Heikkinen odottaa jo aamusta viikoittaista kotiapua. Jos kotitaloustyön verovähennystä kutistetaan kaavailujen mukaan ensi vuonna, hän joutuu supistamaan käynnit kolmeen kertaan kuukaudessa.

Kotitaloustyön verovähennykseen kaavailtu kutistus vaikuttaa myös Henny Heikkisen elämään. Kun hän tähän asti on voinut palkata Senja Nevalaisen joka torstaiksi, nyt hänen täytyy vähentää visiittejä kolmeen kertaan kuukaudessa.

"Pystyisin ehkä maksamaan jatkossakin joka torstain käynnit, mutta kun en mielelläni koskisi säästöihini", Heikkinen miettii.

Ikäihmiset reagoineet heti

Yrittäjä Senja Nevalaisella on asiakkainaan lähinnä iäkkäitä ihmisiä. He ovat reagoineet sinänsä välittömästi kaavailtuun kotitaloustyön verovähennyksen leikkaukseen.

"Esimerkiksi eräs 89-vuotias asiakkaani, jota käyn auttamassa joka viikko peseytymisessä, mietti heti että hän vähentää nyt palvelua niin, että käyn vain joka toinen viikko", Nevalainen kertoo.

"Vanhukset eivät oikein osaa suhteuttaa aikaa ja rahaa, vaan toimivat heti, vaikka leikkaukset verovähennykseen tulevatkin vasta ensi vuonna", Nevalainen pohtii.

Kun vielä tänä vuonna kotitaloustyöstä saa vähentää suoraan verotuksessa 60 prosenttia maksettusta palveluhinnasta aina 3 000 euroon asti henkilöltä, ensi vuo-

deksi vähennys on kutistumassa 2 000 euroon ja 45 prosenttiin työn osuudesta.

Nevalaisen mielestä verovähennystä ollaan nyt leikkaamassa liikaa. "Varsinkin 60 prosentin vähennysoikeus olisi ehdottomasti pitänyt jättää rauhaan. Kaikkein pahiten leikkaus iskee ikäihmisiin, jotka kipeästi tarvitsevat kotipalveluja."

Lisäksi Nevalaisen mielestä 45 prosentin vähennysoikeus on varsinkin ikäihmisille vaikea laskea ja hahmottaa.

Väkeä vähennettävä

Toimitusjohtaja Eeva Lindbergin helsinkiläisessä Maarian Kotipalvelussa työskentelee nyt 16 palkollista. Syksyllä hän otti työntekijöitä muutaman lisää, mutta jos kotitaloustyön verovähennykseen kaavailut leikkaukset toteutuvat, edessä on väen vähentäminen.

"Laskin, että jos leikkaus toteutuu, töitä riittää enää vain kymmenelle ihmiselle", Lindberg tämentää.

Lindbergin mielestä kotitaloustyön verovähennystä ei pitäisi leikata sinänsä lainkaan. Jos kuitenkin jostakin täytyy nipistää, hänen mielestään sitten remonttivähennyksestä. "Sen voisi palauttaa vuoden 2008

tasolle, eli 1 150 euroon vuodessa. Nyt euromääräisesti suurin osa vähennyksestä menee remonteihin, mikä on hieman vääristännyt kotitaloustyön verovähennystä", Lindberg sanoo.

Lindbergin asiakkaista osa vähentää palveluita ja osa lopettaa palveluiden käytön tyystin, jos kotitaloustyön verovähennys kutistuu suunnitellusti.

"Vanhuksiin ja lapsiperheisiin tämä leikkaus iski ankarimmin. Jotkut vanhukset lopettavat kotipalveluiden käytön kokonaan", Lindberg summaa.

Leikkauksen myötä Lindberg uskoo myös pimeän työn tulevan takaisin sekä kotipalveluihin että remonteihin.

"Kahdeksan vuotta olen toiminut yrittäjänä ja kotitaloustyön verovähennyksen myötä pimeä työ kotipalvelu- ja remonttitoista on loppunut sinänsä kokonaan. Nyt mennään varmasti takaisin siihen tilanteeseen, mikä oli vajaat kymmenen vuotta sitten."

"Hirvittävä kolaus"

Mikkililäinen yrittäjä Päivi Rautiainen Kotipalvelu Essusta pitää kotitaloustyön verovähennyksen leikkausta hirveänä kolauksena varsinkin ikäihmisille, jotka ovat hänen pää-

asiallisia asiakkaitaan.

Rautiainen ei tosin usko, että hänen asiakkaansa juurikaan vähentävät palveluiden ostoa, koska ne ovat heille elintärkeitä. Rautiainen palveluihin kuuluvat mm. siivous, asioilla käynti ja ruoan laitto. "Ikäihminen ei tule toimeen ilman näitä palveluita. Eihän ihminen voi liassa elää ja syödäkin pitää", hän sanoo.

"Lisäksi julkinen sektori ei enää anna siivouspalveluita, joten vanhusten täytyy sitten ostaa ne muualta", Rautiainen muistuttaa.

Rautiainen uskoo, että ikäihmiset pyrkivät palveluiden sijaan säästämään ruoka- ja lääkekuluisia. Jotkut voivat hakea myös toimeentulotukea. "Ihminen on umpikujassa, kun kaikki kallistuu."

Kotitaloustyön verovähennys on Rautiainen mielestä viime vuosina paisunut liikaa: hän rajaisi siitä pois remontit ja tietoliikennepalvelut. "Kotipalveluiden vähennyksen jättäisin ennalleen", hän sanoo.

"Valtio menettää verotuloja"

Tamperelaisen siivouspalveluja tarjoavan Miracle-palvelut Oy:n toimitusjohtaja Mira Äfelt uskoo, että kotitaloustyön verovähennyksen leikkaus vaikuttaisi eniten

NÄIN VÄHENNYS PIENENEY

Kotitaloustyön verovähennyksen enimmäismäärä alenee ja vähennyksen suhteellinen osuus yritykselle maksettusta työstä pienenee vuonna 2012.

Valtiovarainministeriö ehdottaa ensi vuodelle säädettäväksi hallitusohjelman mukaiset kiristykset kotitaloustyön verovähennykseen. Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen, ostetun työsuorituksen verovähennys alenee 60 prosentista 45 prosenttiin.

Tätä kirjoitettaessa ei ole tiedossa, onko myös kotitalouden maksaman palkan perusteella saadun kotitaloustyön verovähennyksen suhteellista osaa tarkoitus alentaa nykyisestä 30 prosentista. Myöskään 100 euron omavastuuseen ei ole tietävästi tulossa muutoksia.

Koska kotitaloustyön verovähennys vähennetään maksettavasta verosta eikä erotettavista tuloista, lisää kotitaloustyön verovähennyksen leikkaaminen koko määrällä maksettavia veroeuroja.

Jos vuonna 2011 maksettava vero on vähentynyt 2 000 euron siivouslaskun perusteella 1 100 euroa, on vähennys ensi vuonna 800 euroa.

Asian voi ajatella niinkin, että tänä vuonna eläkeläinen on tarvinnut siivousapuun omaa rahaa 900 euroa, mutta samanhintaisen palvelun saamiseksi hänen pitää käyttää ensi vuonna 1 200 euroa. Jos hänellä ei ole mahdollisuutta lisätä omaa osuuttaan, pitää hänen tyytyä vajaan 1 500 euron palveluun eli jättää joka neljäs siivouskerta pois.

Työlasku e	Vähennys 2012	Vähennys 2011	ero %
100,00	0,00	0,00	0 %
200,00	0,00	20,00	-100 %
500,00	125,00	200,00	-38 %
1000,00	350,00	500,00	-30 %
2000,00	800,00	1 100,00	-27 %
3000,00	1 250,00	1 700,00	-26 %
4000,00	1 700,00	2 300,00	-26 %
5000,00	2 000,00	2 900,00	-31 %
6000,00	2 000,00	3 000,00	-33 %

Kotitaloustyön verovähennyksen enimmäismäärää 3 000 euroa ollaan laskemassa 2 000 euroon. Keskimääräinen kotitaloustyön verovähennys on ollut runsaat 1 000 euroa, joten enimmäismäärän alentaminen ei pureise kuin osaan vähennykseen oikeutettuja.

Jatkossa enimmäisvähennyksen 2 000 euroa saisi sellainen veronmaksaja, joka ostaa vähennykseen oikeuttavia palveluja yli 4 666 eurolla. Nykyisin vähennyksen enimmäismäärä tulee vastaan vasta työpalveluiden oston ylittäessä 5 166 euroa.

Kotiaan saneeraavan kannattaa miettiä ajoitusta tarkkaan. Jos kotitaloustyön verovähennykseen oikeuttavan työn osuus on 10 334 euroa, pienenevät työn teettäjien puolisoitten verot yhteensä 6 000 euroa vuonna 2011 mutta vain 4 000 euroa vuonna 2012. Vähennys tehdään sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana työstä on maksettu.

Verohallinnon hieman kyseenalainen kanta on, että työ on pitänyt tehdä ennen maksua. Itse laissa tällaista määräästä ei ole eikä asiasta ole olemassa julkaistua oikeuskäytäntöä.

Harmaan talouden torjunta vaarantuu

Hallitusohjelmassa on annettu merkittävä paino harmaan talouden torjumiselle. Siihen luvataan resursseja ja tiukkoja uusia lakeja. Siinä valossa tuntuukin oudolta, että harmaan talouden torjuntakei-

työllisyyteen. ”Varmasti tulisi irtisanomisia”, hän toteaa.

”Valtio varmasti kärsisi enemmän verotulojen menetyksinä kuin mitä leikkauksella saataisiin säästöjä”, Äfelt huomauttaa.

Äfelt ihmettelee, miksi toimiva järjestelmää, joka on nyt saatu hyvin pelaamaan, täytyy ryhtyä ajamaan alas. ”Lisäksi aivan varmasti pimeä työ tulisi lisääntymään.”

Miracle-palvelut työllistää tällä hetkellä kymmenkunta henkilöä. Kotitaloustyön verovähennyksen raju leikkaus saattaisi tietää Äfeltin mukaan sitä, että väkeä jouduttaisiin vähentämään. ”Ei se ainkaan helpottaisi tätä hommaa”, hän miettii.

Siivoustyöt yrityksessä ovat jo nyt vähentyneet, kun ihmiset ovat reagoineet tulevaan leikkaukseen heti, kun siitä on ruvettu puhumaan.

”Asiakkaat jotka aikaisemmin ottivat siivouksen joka viikko, ovat nyt vähentäneet sitä joka toiseen viikkoon. Ja ne jotka ottivat siivouksen joka toinen viikko, tyytyvät nyt yhteen kertaan kuukaudessa”, Äfelt sanoo.

Työt vähenevät

Projektipäällikkö **Kirsi Nikander** Suomen Kotityöpalveluyhdistyk-

sestä sanoo, että yhdistyksen yrittäjiltä on kantautunut viestiä töiden merkittävästä vähenemisestä, jos kotitaloustyön verovähennyksen leikkaus toteutuu suunnitellusti.

”Leikkauksen myötä yritykset pystyvät työllistämään vähemmän ja tiedossa on jopa irtisanomisia. Alan yritysten perustaminen tulee myös vähenevään”, Nikander pohtii.

Suomen Kotityöpalveluyhdistyksessä on tällä hetkellä jäseninä 43 sertifioitua yritystä.

Yrittäjille näin suuri verovähennyksen leikkaus tuli Nikanderin mukaan yllätyksenä. ”He eivät olisi uskoneet, että näin rajuun ratkaisuun päädytään. Olemme huolissamme alan puolesta, ja lisäksi taustalla on myös kotityöpalveluiden kasvava tarve.”

”Kun suuret ikäpolvet ikääntyvät ja eläköityvät, suunta on selvästi se, että palveluiden tarve kasvaa merkittävästi”, Nikander huomauttaa.

Nikander muistuttaa myös, että juuri ikäihmiset ovat kotityöpalveluiden kasvava asiakaskunta jo siitäkin syystä, että kunnat tulevat yhä enemmän yksityistämään kotipalveluitaan.

Nikanderin mielestä kotitaloustyön verovähennyksen leikkaus olisi vielä kohtuullinen, jos vähen-

tää saisi 50 prosenttia työn osuudesta ja vähennyksen määräksi tulisi 2 500 euroa vuodessa.

Vähennyksen leikkauksen myötä tietyt työt saattavat Nikanderin mukaan jatkossa mennä pimeälle puolelle. ”Aletaan taas tehdä töitä ilman kuitteja”, hän sanoo. ■

Kotiapu Kodinhelmen Senja Nevalainen tuo myös henkireikää Henny Heikkisen yksinäisiin päiviin.

noista yksi onnistuneimmista on näin koviin leikkausten kohteena.

Kun vähennyksen enimmäismäärää vuodelle 2009 korotettiin 2 400 eurosta 3 000 euroon, perusteluina oli tarkoitus tukea rakennusmiesten työllistämistä asuntoremonttien tekemiseen uustuotannon pysähtyessä. Enimmäismäärän alentamista osattiinkin odottaa eräänlaisena lamaläisän purkuna.

Enimmäismäärän alentaminen odotettua alemmaksi ja erityisesti vähennyksen suhteellisen osuuden laskeminen alle puoleen maksetuista työkorvauksista vaarantaa vähennyksen merkityksen harmaan talouden torjumisessa.

Myös vähennyksen vaikutus uusien työpaikkojen ja palveluyritysten syntymiseen palvelusektorilla tulee pienenevään, jos kotipalveluja käyttävät pienentävät ostojaan.

Toivottavasti hallitus ja eduskunta osaavat mitoittaa kotitaloustyön vähennyksen oikein. Pahinta olisi, jos vähennyksen kiristäminen veisi nykyisin avoimilla markkinoilla tehtyjä töitä takaisin pimeille markkinoille.

Veronmaksajain Keskusliiton arvion mukaan esitetty kiristys on liian kova, kun otetaan huomioon verotuksen oikeudenmukaisuus ja kotitaloustyön vähennyksen vaikutukset harmaaseen talouteen ja työllisyyteen.

VESA KORPELA

Kirjoittaja on Veronmaksajain Keskusliiton lakiasiain johtaja

■ Myönnettyjen kotitaloustyön vähennysten määrä

(miljoonaa euroa)

Vuosi	Kaikki yhteensä	Palkansaajat	Eläkeläiset
2001	32,408	20,818	6,940
2002	42,514	26,826	9,423
2003	90,462	56,348	20,662
2004	110,513	68,615	25,438
2005	139,267	91,394	28,113
2006	164,728	103,421	34,885
2007	181,707	112,961	38,968
2008	219,186	135,086	47,555
2009	390,578	239,469	83,121

Lähde: Verotilasto, Verohallinto

Kotitaloustyön vähennyksen saajien lukumäärä

Vuosi	Kaikki yhteensä	Palkansaajat	Eläkeläiset
2001	72 420	44 137	18 193
2002	89 516	53 808	23 214
2003	143 953	84 606	38 345
2004	177 698	104 163	47 747
2005	218 967	135 880	52 320
2006	243 213	144 354	60 481
2007	260 959	152 636	65 766
2008	310 942	180 632	78 844
2009	360 800	202 875	97 382

Lähde: Verotilasto, Verohallinto